תלמוד בבלי · אחרונים · כפי אהרן

כפי אהרן על קידושין

רבי אהרן בן עזריאל

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

כפי אהרן על קידושין

רבי אהרן בן עזריאל

מקור הטקסט: דיקטה · רישיון: CC BY-SA 4.0

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/כפי-אהרן-על-קידושין/
הקובץ נוצר ב־20 בנובמבר 2026 מגרסה v39-202611200317 של הספרייה.

תוכן העניינים

דף ג. 4
דף ד. 4
דף ד: 5
דף טו. 6
דף לו: 8
דף נז: 8
דף סה: 9

דף ג.

ותו הא דתנן וזו אחד מן הדרכים ששוו גיטי נשים לשחרורי עבדים. כ' מהרש"א ז"ל ק"ק כיון דמס' גיטין נישנית קודם מס' קידושין הך קו' דפריך הכא אמתני' דקתני שלש ממתני' דזב בז' דרכי' אמאי לא פריך הכי מקמי אמתני' דגיטין דקתני אחת וכו' ולא זכיתי להבין אמרי קדוש דהתם מאי דקתני אחת לשון נקיבה אינו משום דרכים כמש"ל אלא משום זו וכמו זו אחת מן ההלכות שאמרו בעליה במס' שבת גבי י"ח דבר:

דף ד.

תוס' ד"ה יציאה דכוותה קממעט פיר"ת יציאת אמה העברי' מאדון וכו' מיהו סוגי' לא משמע כלל שהוא צריך ללמוד דביום נערות מיירי אלא מנלן דכסף דאביה היא ע"כ פי' דבריהם דפשי' ליה לתלמו' דקרא דאין כסף ביום נערות איירי שהיא יוצאה בסימנים ודייקינן אין כסף לאדון זה אבל יש כסף לאדון אחר בנערו' אמנם אכתי ק' קו' הש"ס ואימא לדידה וכפי' רש"י דלא תדרוש אין כסף לאדון זה אלא אין כסף ביציאה זו וכו' וצ"ל כדמשני תלמודא לא ס"ד וכו' ור"ל דמסברא אנו למדין שיהיו לאביה מדזכי ליה רחמנא בכסף קידושיה נמצא שהתלמוד שהיה שואל על ב' דברים מנלן שמתקד' בכסף וגם מנלן שהוא לאביה השיב לו שמה שהיא מתקדשת בכסף נפ"ל מאין כסף ומה שהוא לאביה מס' דלא ס"ד וכו' וע"ז פריך שפיר תלמודא ואימא ה"מ קטנה וכו' כיון שהלימוד שקידושיה לאביה הוא מסברא דלא ס"ד וכו' תינח בקטנה הסברא נותנת כן כיון שאין לה יד וכו' והשתא מקשו התוס' שפיר לפי' ר"ת דיציאה דכוותה ר"ל ימי נערו' דמה הרווחנו בזה דגם מעיקרא ידע שפיר תלמו' דמיעוט אין כסף הוא בימי נערות דביה איירי קרא אלא דהוה ק' לן ואימא לעצמה ור"ל אין כסף ביציאה זו כדפי' רש"י והאשה מתקדשת בכסף כשהיא נערה אבל הוו לעצמה ומנ"ל שהוא לאביה וכשתאמר מכח סברת לא ס"ד כדקאמר תלמודא ק' קו' התלמוד ואימא ה"מ קטנה וכו' וזהו שכ' התוס' מיהו סוגיא לא משמע כלל שהוא צריך ללמוד דבימי נערות מיירי אלא מנלן דכסף דאביה היא ר"ל דאימא לעצמה וכדפריך וע"ז פי' התוס' הנ"ל יציאה דכוותה כגון ברשות אדון אם היה שם כסף וכו' וכן משמע לשון הקושי' ע"כ ביאור דבריהם והן הן דברי רש"י יציאה דכוותה קא ממעט דביציאה זו דנערות אין כסף לאדון זה הא אם היה כסף מי היה לוקח אותו האדון כך המיעוט ר"ל ההיפך שאנו ממעטים אבל יש כסף מוכרח לומר יש כסף לאדון אחר דהיינו אב ולא תאמר אבל יש כסף ביציאה אחרת והיא לעצמה וכדפריך תלמודא מעיקרא דא"כ לא הוי יציאה דכוותה דאילו היה כסף ביציאת

האמה היה לאדון ומיעוט דאבל יש כסף הוא לעצמה לא הוי דכוותה אבל כשתאמר לאביה אתי שפיר מיעוטא דאדון זה אין לו כסף ביציאה זו וממעט אדון אחר דהיינו אב ביציאה אחרת דהיינו אירוסין דיש לו כסף והשתא שפיר מוכח מקרא גופיה דנערה קידו' לאביה ואין אנו צריכין לסברת לא ס"ד וכו' דקאמר תלמוד' לעיל עד שממנה יולד לנו קו' ואימא קטנה וכו' ומ"ש וכן משמע לשון הקושיא פי' דלפי פי' זה אתי שפיר קו' הש"ס דפריך בתר הכי הא לא דמיא האי יציאה להאי יציאה דהכונ' בשלמא אם היציאות היו דומות לגמרי במה הצד שזו יוצאה לגמרי וזו יוצאה לגמרי שפיר נוכל לומר דמיעטיה קרא לענין הכסף דוקא ור"ל אין ביציאה זו לאדון זה כסף אף שהיא יוצאה לגמרי אבל ביציאה אחרת שהיא יוצא' לגמרי יש כסף לאדון דהיינו אב וא"כ המיעוט ממש בהיפך שזו יציאה לגמרי אין כסף לאדון וזו יציאה לגמרי דיש כסף לאב והוי שפיר המיעוט בדכוותיה ממש אבל מאחר שאין היציאו' דומות ממש א"כ גם אינו צריך שיהיה יציאה דכוות' שיהי' הכסף לאב ותחזור קו' התלמוד ואימא לדידה זהו כונת התוס' לע"ד. וראיתי להמהרש"א ז"ל בזה דברים תמוהים שרצה להסכים דברי התוס' ורש"י עם דברי רש"י דפ' נערה שהביא ז"ל ובתוך דבריו כ' ולפי זה יציאה דכוותה היינו לענין שהכסף הוא למי שיוצאה ממנו אבל לענין נערות לא הוי דכוותה דבנערות ליכא כסף כלל לאדון שיוצא' ממנו בסימנים וכו' ודברים אלו תמוהים ולא זכיתי להבין דברי קדשו דמ"ש הש"ס יציאה דכוותה קממעט ר"ל שהוא ממש בהיפך שזה האדון אין לו כסף ואדון אחר הדומה לזה יש לו כסף ואין אנו צריכים לפרש כפירש"י דפ' נערה הא אם היה כסף בקטנות וכו' דהכונה הא אם היה כס בנערות היה לאדון וכעת אין פ' נערה עמי ואי לאו דמסתפינא הוה אמינא דגם כונת רש"י בפ' נערה הוא כמ"ש ור"ל הא אם היה כסף בנערות היה לאדון כמו בקטנות לפי האמת שיש כסף והוא לאדון ודכוותה מאי דממעטינן בנערות שאין כסף לאדון זה אבל יש כסף וכו' היינו לאב באופן שדברי מהרש"א בכל הדיבור תמוהי' וצ"ע:

דף ד:

תוס' ד"ה מעיקרא היק' ר"י וכו' וי"ל דאי מהיקישא הו"א דלא סגי בפרוטה עד שיהא ב' פרוטות וכו' כ' מהרש"א ק"ק דהשתא נמי דבעי למילף מק"ו נימא דיו לבא מן הדין וכו' וי"ל דאתיא כר"ט דהיכא דמיפרך ק"ו לא אמרי' דיו וכה"ג כתבו התוס' לקמן ד"ה חופה עכ"ל. ואני עני לא זכיתי להבין ד"ק דהיכי מיפריך ק"ו והלא הק"ו שפיר ילפי' ללמד שהאשה ניקנית בכסף ונימא דיו לו' דבעי' ב' פרוטות ול"ד למ"ש התוס' לקמן דהתם

ע"י הדיו לא ישאר ק"ו כלל וכמ"ש התוס' דלאחר כסף לא אצטריך אבל הכא שפיר אנו למדין מהק"ו דכסף קונה ואה"נ נימא דיו להיות בב' פרוטות:

דף טו.

אמר מר אי בנרצע הרי כבר אמור וכו' הא אין הכתוב מדבר אלא בנרצע וכו' דע שכ' רש"י בפי' על התו' פ' בהר ז"ל ואיש אל משפחתו תשובו לרבות את הנרצע וכ' הרא"ם ואמר לרבות הנרצע בלשון רבוי משום דמכח דכתיב ושב אל משפחתו ואוקמוה במכרוהו ב"ד בגניבתו נשאר קרא דאיש אל משפחתו תשובו לרבות הנרצע וכ' הרב שמע שלמה ז"ל ביאור דבריו דק"ל דכי היכי דברייתא דפ"ק דקי' קתני הא אין הכתוב מדבר אלא בנרצע ולא קתני לרבות ה"ן רש"י ז"ל הי"ל זו נרצע ולא לשון לרבות דמשמע דמרבוייא הוא ותי' דכיון דלא מוקמי' האי קרא בנרצע אלא מכח דכתיב ושב אל משפחתו ואוקמוה בשמכרוהו ב"ד נשאר האי קרא דואיש אל משפחתו מיותר לרבות אף הנרצע אבל אי לא הוה קרא אחרינא הוה מוקמינן האי קרא במכרוהו ב"ד ולא בנרצע וכו'. וראיתי בס' חי' מהרש"א המלוקט על התו' שתמה על הר' ש"ש ז"ל צ"ע שדבריו הם היפך הגמ' סו' דשמעתין דקאמר ואצטריך מכרוהו ב"ד וכו' הרי שיש צדדים לו' שנרצע חמור וצד שמכרוהו ב"ד חמור וא"כ אפי' אי לא הוי אלא חד קרא לא הוה מוקמי' במכרוהו ב"ד טפי מנרצע דמאי אולמי' ע"כ ואני הדל אומר דזה אינו מן התימה על הרב דגם הרב אין כונתו לומר בפשיטות דהוה מוקמי' ליה במכרוהו ב"ד אלא דהיה צד לו' דקרא איירי במכרוהו ב"ד אבל נרצע לא יצא ביובל משום קנסא עם כי יש ג"כ הצד האחר לו' דמכרוהו ב"ד חמור משום דלא עבד שש נקוט מיהא דלא היינו יכולין להחליט בו המאמר דאיירי בנרצע אם לא מכח אותו פ' אחר דמוקמי' ליה במכרוהו ב"ד א"כ אייתר לן קראין מוכרח לו' דאיירי בנרצע מיתורא דקרא ולהכי כ' לרבות:

איברא מה שיש לתמוה על הרב ש"ש הוא זה במ"ש דכי היכי דבברייתא קתני הא אין הכתוב מדבר אלא בנרצע ולא קתני לרבות ה"ן רש"י הי"ל זו נרצע ולא לשון לרבות דמשמע דמרבוייא הוא ע"כ ודברים אלו נוטים לו' דמ"ש בגמ' הא אין הכתוב מדבר לאו מיתורא קמפיק לה אלא מגופא דקרא וזה אינו כי גם תלמודא יתורא קדריש וכמ"ש אי במכרוהו ב"ד הרי כבר אמור וכו' נמצא שאין לנו שום משמעות בקרא גופיה לאוקומי בנרצע וכמו דעביד צריכותא הש"ס אלא מכח יתורא דקרא אמרו דמוכרח אתה לו' שאין הכתוב מדבר אלא בנרצע כיון שאין לך לתלותו בדבר אחר וא"כ עדיין ק' יאמר נא רש"י ז"ל כלשון התלמוד אינו מדבר אלא בנרצע ואנו יודעים שהוא מיתורא כמו

שבאמת זהו כונת הש"ס וכן מתבאר מדברי התוס' ישנים שהביא המהרש"א בסוגיין וכמו שנכתוב לקמן בע"ה ויש לישב אבל הלשון דחוק. והרב ז"ל (הוא ניהו הרב המאסף ס' חי' מהרש"א) כ' לישב דברי רש"י ז"ל לכן יראה עם מאי דאיכא למידק דרש"י ז"ל כי היכי דפריש איש אל משפחתו זו נרצע אמאי לא פי' לקמן בפ' ושב אל משפחתו לרבות מכרוהו ב"ד וכו' אמנם יראה עם מ"ש בגמ' מאי משמע דבר הנוהג באיש ואיזו זו רציעה וכו' ודרכו של רש"י לתפוס הדרשא היותר פשוטה ע"כ בפ' ושב אל משפחתו שאינו פשוטו במכרוהו ב"ד לכך לא הזכירו אבל הכא כ' לרבות משום דק"ל יתורא דאיש ולזה השיב דממלת איש יש לרבות נרצע אע"פ שאינו פשוטו של מקרא מ"מ ממילת איש מרבה נרצע עכ"ד. ואני שמעתי ולא אבין חדא דאי חיליה דרש"י ז"ל ממלת איש כך הי"ל לומר איש לרבות נרצע כדרכו בכל מקום שתופס התיבה ועושה לה בית בפני עצמה אבל כ' ואיש אל משפחתו תשובו לרבות את הנרצע משמע דמכולהו קדריש לא ממלת איש לחודיה ותו מ"ש הר' דתלמודא קדריש מיתורא דאיש והיינו מרבוייא אינו מורה כן לשון התלמוד דקאמר מאי משמע וכו' איזהו דבר שנוהג באיש ואינו נוהג באשה זו רציעה וזה מורה דקדריש משמעות הכתוב לא רבוי מכח יתור וכן כ' תוס' ישנים שהביא מהרש"א על תוס' ד"ה איזהו דבר ז"ל ותימא דכיון דקרא לא משתמע אלא בנרצע למאי אצטרי' למימר אי במכרוהו ב"ד הרי כבר אמור ע"כ מבואר דתפסו דמ"ש איזהו דבר שנוהג וכו' משמעותיה דקרא משתמע בנרצע וא"כ לא הי"ל לרש"י לו' לרבות וכך הי"ל איזהו דבר וכו' זה נרצע כלישנא דתלמודא:

לכן נלע"ד לישב דברי רש"י והרא"ם דהנה המהרש"א שם כ' לישב תמיהת התוס' ישנים וז"ל ולולי דבריה' היה נ"ל דאי לאו אלא חד קרא אפשר דהוה מסתבר טפי לאוקומי במכרוהו ב"ד אע"ג דכתיב ביה איש אלא לבתר דכתיב תרי יתורא דקרא ושב אל משפחתו ושבתם איש קאמר מאי משמע דאוקמי ליה בהכי ושבתם לנרצע ולא כלליהו בהני תרי קראי חד לנרצע וחד למב"ד וקאמר משום דהך קרא דכתיב ביה איש משמע טפי לנרצע עכ"ד ואף כי דברי הר' אינם צריכים חזוק מ"מ יש להוסיף קצת נופך עם מ"ש התוס' ד"ה איזהו דבר וא"ת ואימא זו מכרוהו ב"ד דלא שייך באשה דכתיב בגניבתו ולא בגניבתה וי"ל דמ"מ שם מכירה נוהגת באשה אבל שם רציעה אינו נוהג באשה ע"כ והשת' יתישב יות' בעצם דאי לאו יתו' דקראי אינו מספי' מלת איש לאוקומי בנרצע ממשמעות איזהו דבר שנוהג באיש דהא גם במכרוהו ב"ד נוהג באיש ואינו נוהג באשה ומשום שם מכירה ושם רציעה הכרעה קלישא היא אם לא השתא דאית לן תרי יתורא דקרא ומוכרח חד לנרצע וחד למב"ד אפילו הכרעה כל דהוא תספיק לנו לומר דקרא

דושבתם איש מיירי בנרצע ולא תימא לא מסיימי קראי ומעתה זהו עצמו כונת רש"י שכתב לרבות הנרצע דלא תטעה לומר דמלת איש משמעותו נרצע וכמ"ש התוס' ישנים בקושיתם דבאמת אין הכרעת איש מספקת אלא אחר דאית לן תרי יתורי דקראי וזהו שכ' הרא"ם משום דמכח דכתיב ושב אל משפחתו וכו' נשאר ושבתם איש לרבות הנרצע ר"ל ולא מכח משמעות איש אלא מיתורא דקרא ודו"ק. ומה שהיק' דאמאי לא כ' רש"י ע"פ ושב אל משפחתו דאיירי במב"ד י"ל דלפי פשוטו לא אייתר ההוא קרא לגמרי דאף דתחי' אמר עד שנת היובל יעבוד עמך ויצא ביובל הוא ובניו עמו מ"מ עדיין לא פי' לך שיהיה ן' חורין וברשות עצמו לז"א ושב אל משפחתו ורש"י שדורש פשוטו של מקרא לא הוצרך להביא בו שום דרשא אבל כאן תחי' אמר וקראתם דרור ופרש"י שפי' כדדייר בי דיירא ור"ל שהוא ן' חורין ובמקום שירצה ידור וא"כ תו ל"ל ושבתם איש אל אחוזתו ע"כ הביא דרשת רז"ל זה נלע"ד והבוחר יבחר:

דף לו:

תוס' ד"ה אי דפנים כהן משוח כתיב ביה וכו' ונר' להר"ם דאע"ג דפר העלם דבר מרבינן התם בת"כ דעבודתה כשירה אפי' בכהן הדיוט דמרבי' ליה מן ה' דהכהן המשיח וכו' כתב מהרש"א לא מצאתיו כן אלא דבפ"ק דמגילה מרבינן מרובה בגדים אבל כהן הדיוט לא מרבי' מינה וכפרש"י דהכא ע"כ. ואני מצאתי בת"כ פ' ויקרא גבי פר כהן משיח (הובא בילקוט סי' תס"ט) כדברי התוס' ולקח הכהן המשיח אין לי אלא משיח מנין לרבות כהן אחר ת"ל הכהן אם סופינו לרבות כהן אחר מה ת"ל הכהן המשיח אלא מצוה שיקבל הכהן המשיח ואם קיבל כהן הדיוט עבודתו כשירה ע"כ וס"ל להתוס' כי גם בפר העלם דבר של צבור הדין כן דהתם נמי כתיב הכהן המשיח ובל"ה קו' התוס' שייכא גם בפר כהן משיח אלא דאגב אורחייהו אשמועינן דהך דרשא דהכהן תדרש גם בפר העלם דבר:

דף נז:

תוס' בד"ה כל שעומד פי' הקונ' דבשדה לא מהני שילוח דבעינן ושילח ע"פ השדה וכו' גירסתינו בדברי רש"י אינו כן אלא משום דכתיב ושילח אל מחוץ לעיר ופ' זה ליתיה גבי טהרת מצורע אלא גבי טהרת צרעת בתים וא"כ אפשר דמ"ש הברייתא שלא יעמד מחוץ לעיר קאי בצרעת בתים שהכהן עומד בתוך העיר ומאי דמייתי תלמודא ברייתא

זו למיפרך מינה לטהרת המצורע היינו מרישא שלא יזרקנה לים ולמדבר דנפיק ממלת שדה ובטהרת מצורע כתיב ע"פ השדה וע' רש"א:

דף סה:

אמר אביי אמר לו ע"א נטמאו טהרותיך והלה שותק נאמן וכ' הר"ן ז"ל בפרק האומר דרל"ח ע"ב דמקהו הראשונים ז"ל על פי' ר"ת דמכח רומיא דסוגיאי הך דהאומר עם ההיא דהנזיקין דקאמר אביי כל שבידו נאמן דהתם איירי במכחיש או אומר איני יודע והך דהאומר דקאמר אביי ע"א אומר נטמאו טהרותיך וגו' נאמן ע"א אומר אכלת חלב נאמן איירי בשותק ומט' דשתיקה כהודאה וסייעיה למילתיה מההיא דפ' האשה רבה דדחי למאי דבעי למיפשט דע"א נאמן מדאורייתא מההיא דאו הודע אליו ודחי ממאי משום דנאמן דלמא משום דקא שתיק ושתיקה כהודאה דמיא תדע דקתני סיפא ב' אומרים אכלת חלב והוא אומר לא אכלתי ר"מ מחייב וחכמי' פוטרין רישא מ"ט קמחייבי רבנן אילימא משום דמהימן והא תרי בעלמא אע"ג דקמכחיש להו אינהו מהימני אלא לאו משום דאשתיק ושתיקה כהודאה דמיא ע"כ ומקהו עלה הראשוני' דאי הכי מאי לישנא דמהימן דקאמר ותו מאי ט' דרבא דפליג באשתו זינתה משום דהוי דבר שבערוה והלא כיון שהודה שויא אנפשיה חתיכה דאיסורא וגם אביי אמאי הצריך בעד דלאו גזלנא אפי' גזלנא כיון שהודה גם מעשה דההוא סמיא ק' דפשטא משמע שהוא לא ידע בדבר כלל וגם עובדא דינאי וע"כ פירשו ז"ל דאפי' באומר איני יודע כל שאינו מכחישו נאמן ומתני' ודאי הכי דייקא דקתני והלה אומר לא אכלתי ט' דמכחיש ליה בהדיא הא לאו הכי מהימן וכי תימא א"כ היכי מוכח אביי מהכא דע"א מהימן אפי' בהלה אומר איני יודע דהא התם בפ' האשה רבה דחינן דטעמא דמתני' משום דשתיקה כהודאה דמיא ומוכח לה מסיפא אמרו לו ב' וכו' רישא מ"ט מחייבי רבנן אי לימא משום דמהימן והא תרי בעלמא וכו' אלא לאו משום דאשתיק ושתיקה כהודאה דמיא י"ל דהתם ס"ל דרישא נמי רבנן ומ"ה מוכיחנן מרבנן דסיפא דט' דדיוקא דריש' משום דשתיקה כהודאה אבל אביי ס"ל דרישא ר"מ היא והכי איתוקמא בדוכתא בכריתות וכיון דליכא למידק מסיפא מידי נקטינן דיוקא כפשטיה דדוקא כשאמר לא אכלתי דקא מכחיש ליה בהדיא הא אמר איני יודע כיון דלא מכחיש ליה מהימן עכ"ד. ובעניותי לא זכיתי להבינם דהא התם בכרי' לא אוקימנא רישא דע"א אומר אכלת והוא או' לא אכלתי כר"מ אלא רישא דרישא דאמרו לו ב' אכלת חלב הוא דאוקימנא כר"מ משום דדייקי' אמרו לו כמה הוי ב' והוא מאי קאמר אי דשתיק ואלא שתיקה דתרי הוא דמביא חטאת דחד לא אימא מציעתא

ע"א אכל והוא אומר לא אכלתי פטור ט' דאמר ל"א הא אשתיק חייב וכ"ש תרי אלא דקמכחיש להו מני ר"מ ולא רבנן מאי קמ"ל מסיפא ש"מ הא קמל"ן דבר זה מחלו' ר"מ ורבנן והוא דקמכחיש ליה ע"כ נמצא דרישא דרישא הוא דאוקימנא כר"מ אבל מציעתא ע"א אומר אכל והוא אומר לא אכלתי ודאי אתיא ככ"ע ואפי' רבנן מודו בה ושפיר דייקי' ט' דאמר לא אכלתי הא שתיק מהימן ודייקי' עלה מסיפא דט' דרבנן אינו משום נאמנות העד אלא משום דשתיק. והיה מקום לומר דאין כונת הר"ן ז"ל לומר דמציעתא ר"מ היא דהא ודאי לא יתכן דודאי רבנן דע"א אכל והוא אומר לא אכלתי דפטור אלא אדיוקא דדייקינן ט' דאמר לא אכלתי הא אשתיק מהימן קאמר הרב ז"ל דהשתא דאוקמינן רישא דרישא כר"מ הך דיוקא נמי דמציעתא דדייקינן הא שתיק חייב מצי אתי כר"מ לטעמו וכרבנן לטעמייהו לרבנן דאית להו דב' אין נאמני' גם ע"א אינו נאמן אלא בדשתיק ומט' דשתי' כהוד' וכמ"ש בש"ס ולר"מ דאית ליה דב' נאמנים גם ע"א מהימן מט' נאמנות וא"כ לר"מ ע"א מהימן אפי' באומר איני יודע וכן מטין דברי הרמב"ן ז"ל בחי' שדברי הר"ן הם לקוחים משם. אלא דאם כונת הר"ן ז"ל כן ק' יותר דאי הכי נמצא דענין נאמנות ע"א באומר איני יודע תלוי בפלוגתא דר"מ ורבנן דלרבנן דב' אינם נאמנים גם ע"א אינו נאמן אלא בשותק ומט' דשתיקה כהודאה ולא באומר איני יודע ולר"מ דתרי מהימני ה"ה ע"א נאמן מצד נאמנות ואפילו באומר איני יודע וא"כ ק"ט היכי פסיק אביי ותני ע"א אומר לו אכלת חלב והלה שותק נאמן ומסתייע מדיוקא דמתני' ט' דאמר לא אכלתי הא שתיק מהימן ולדעת הר"ן והרמב"ן ז"ל דה"ה באומר איני יודע א"כ שביק אביי רבנן ופסק כר"מ דלית הלכתא כוותיה הדא דתימה. וממקומו הדבר מוכרח מסוגיא דהאשה רבה דקאמר תדע דקתני סיפא אמרו לו ב' וכו' רישא מ"ט קפטרי רבנן וגו' וק' דאדמוכח ליה מרבנן דמשום שתיקה הוא יוכיח ליה מר"מ דמשום נאמנות הוא אם לא שנאמר בהכרח דתלמודא מוכיח שפיר מרבנן דהילכת' כוותייהו וא"כ ק"ט היכי מוקמי' השתא אביי כר"מ. ובחפשי מצאתי להרב חזו"ן ע"ס קדשים ד' קס"ח ע"א שהביא דברי הר"ן אלו ותמה עליהם מה שתמהתי בתחי' דברי וז"ל ויש לעמוד דש"ס דכריתות לא אוקמוה רישא ר"מ אלא ריש' דרישא דאמרו לו אכלת חלב אבל מציעתא אתיא ככ"ע ודוחק לו' דכיון דרישא דקתני אמרו ר"מ היא א"כ מינה דכולה מתני' ר"מ דא"כ הכי הו"ל למתני ב' אומרים אכל והוא אומר לא אכלתי חייב דברי ר"מ אלא מוכח דמציעתא רבנן היא עכ"ד. ומ"ש דא"כ הכי הו"ל למתני וגו' דבריו מגומגמי' כאשר יראה הרואה דהא קתני לה בסיפא בהדיא ב' אומרים אכלת והוא אומר לא אכלתי ר"מ מחייב וחכמים פוטרין:

והקרוב אלי בכונת הר"ן ז"ל עפ"י מ"ש הרמב"ן גם הריטב"א ז"ל בחי' קי' כ' דבאמת מדוקייא דמתני' דקאמר לא אכלתי ליכא למידק מינה ט' דאמר לא אכלתי הא שתיק מהימן ודוקא בשתיק ולא באומר איני יודע דאדרבא איפכא מסתברא ט' דאמר לא אכלתי דקא מכחיש ליה הא לא קמכחיש ליה מהימן בכל גוונא בין שותק בין אומר איני יודע והכי דייק אביי ממתני' בפ' האומר ודלא כדדייקי' בפ' האשה רבה הא שתיק עש"ב והשתא הר"ן ז"ל הוק' לו קו' זאת בסוגיין דפ' האשה דקאמר רישא מ"ט קפטרי רבנן אי נימא משום דמהימן והא תרי וכו' אלא משום דשתיק אם כונת הש"ס באומרו רישא קאי על המציעת' דע"א אומר אכלת והוא אומר לא אכלתי דמייתי תלמו' לעיל ק"ט דאדרבא ממקום שבא משתמע דמשום נאמנות העד הוא דקתני והוא אומר לא אכלתי ט' דקמכחיש ליה הא לא קמכחיש ליה בכל גוונא מהימן אפי' באומר איני יודע ותלמו' בעי למיפשט להיפך דמשום שתיקה הוא זו מן המתמיהין וא"ת דמכח הקושיא דק"ל והא תרי בעלמא לא מהימני חד מהימן מכח זה צריך לדחוק עצמינו לומר כן באמת זה אינו כ"כ הכרח דאה"ן תרי אע"ג דבעלמא מהימני הכא לא מהימני משום דבעינן הודע אליו דגזירת הכתוב היא אבל בע"א והלה אומר איני יודע כל דלא מכחיש הודע אליו קרינן ביה נמצא שזה ההכרח אינו כ"כ חזק ואדרבא דוקיא דקדייקינן מיניה ט' דאמר לא אכלתי משתמע איפכא כנז"ל ומאי מוכיח הש"ס ע"כ פירש הר"ן ז"ל דמ"ש הש"ס רישא מ"ט קפטרי רבנן לא קאי אמציעתא דע"א אומר אכלת חלב והוא אומר לא אכלתי אלא קאי ארישא דרישא אמרו לו ב' אכלת חלב ולפום האיכא דאמרי דאיתא התם בתר הכי בכריתות א"ד אמרו לו נמי חד הוא והכי קתני אמרו לו אכלת חלב מביא חטאת בד"א בשתיק אבל מכחיש ליה פטור נמצא לפום האי א"ד רישא דאמרו לו רבנן היא ולא ר"מ והשתא שפיר מוכיח הש"ס בפ' האשה רישא מ"ט קפטרי רבנן ר"ל רישׁ' דא"ל אכלת חלב מביא חטא' דאוקימנא בחד היכי דמי אי משום דמהימן הא תרי וכו' אלא לאו משום דשתיק וכל זה הדיוק הוא מרישא אבל מציעתא לא דייק מידי דאדרבא אי לאו דיוקא דרישׁ' היה לנו ללמוד ממציעתא בהיפך אבל עתה דדייקינן מכח רישא וסיפא דהעיקר הוא משום השתיקה אינו מוכרח כ"כ דוקיא דמציעתא. ונמצא דהסוגיא בפ' האשה קאי בשיט' הא"ד דרישא רבנן היא משו"ה דייק דט' הוא משום שתיקה לזה כ' הר"ן דאביי בפ' האומר ס"ל כלישנא קמא דכריתו' דרישׁ' ר"מ וכיון שכן תו ליכא למידק מרישא מידי ואדרב' נשאר לנו פשט לשון המציעתא דקתני לא אכלתי ט' דקמכחיש ליה הא לא קמכחיש ליה בכה"ג מהימן ודוק בדבריו שכ' וכיון דליכא למידק מסיפא מידי נקיטינן דיוקא כפשטיה דדוקא כשאמר לא אכלתי דקמכחיש ליה וכו' ולא אמר דיוקא

דרישא כנ"ל לישב דברי הר"ן לפי חומר הנושא אבל המעיין בדברי הרמב"ן והרשב"א בחי' קי' יראה שדבריהם אינם סובלין שום פי' והדבר ק' כמ"ש וצ"ע: